

ՀՀ ԿԳՄՄՆ «Մարտունու Տ. Աբրահամյանի անվան ավագ դպրոց»
ՊՈԱԿ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա- Ուսուցչի համագործակցությունը սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ սովորողների կրթության կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցերում

Դպրոց- Վայոց ձորի մարզ Կարմրաշենի միջնակարգ դպրոց

Ուսուցիչ- Մերինե Նահապետյան

Ղեկավար- Կիմա Օհանեսյան

ՎԱՅՔ 2023

Բովանդակություն

Ներածություն -----	3
Գլուխ 1 Ծնողական ժողովների դերն ու նշանակությունը -----	7
1.1 Համադպրոցական ծնողական ժողովների նպատակն ու խնդիրները ---	9
1.2 Դասարանական ժողովների նպատակն ու խնդիրները -----	9
1.3 Թեմատիկ ծնողական ժողովների նպատակն ու խնդիրները -----	10
1.4 Կազմակերպչական ժողովների նպատակն ու խնդիրները -----	10
Գլուխ 2 Դաստիարակությունը որպես օբյեկտիվ երևույթ, դպրոցի և ընտանիքի դերը երեխայի դաստիարակության գործում -----	13
1.2 Ծնող-ուսուցիչ համագործակցությունը, դպրոցի և ընտանիքի համագործակցության ոլորտում առկա խոչընդոտները և այդ խոչընդոտների հաղթահարման ուղիները -----	15
1.3 Ուսուցիչ-ծնող համագործակցության պայմանները-----	18
1.4 Ծնող-ուսուցիչ փոխհարաբերության միջոցները-----	18
Եզրակացություն -----	20
Օգտագործված գրականության ցանկ -----	21

Ն Ե Ր Ա Ծ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Թեմայի կարևորությունը և արդիականությունը. <<Երեխային դաստիարակում է ամեն ինչ՝ առարկաները, երեկոյթները, սակայն ամենից շատ մարդիկ և առաջին հերթին՝ ծնողները>>: Ա.Ս.Մակարենկո

<<Երեխաները երկրի բնական ծաղիկներն են, իսկ այդ ծաղիկներն առաջին հերթին աճեցնում են ընտանիքում>>: Ա.Ս.Գորկի

<<Սովորական ուսուցիչը պատմում է: Լավ ուսուցիչը բացատրում է: Բարձրակարգ ուսուցիչը ցույց է տալիս: Հանճարեղ ուսուցիչը ոգեշնչում է>>: Ուիլյամ Ուորդ

<< Ինչու՞ ես ատեմ երեխային այսօրվա վատի համար, ես նրան կսիրեմ այն լավի համար, ինչը նրա մեջ դաստիարակելու եմ վաղը>>: Վ. Ա. Սուխոմլինսկի

Կրթության համար պատասխանատվություն են կրում ընտանիքը և դպրոցը: Դաստիարակության հաջողությունն ապահովող առաջին պայմանը համատեղ ընտանիքն է: Ընտանիքում լավ փոխհարաբերությունների, առողջ մթնոլորտի առկայության դեպքում աճում են բարեխիղճ, հոգատար, հանգիստ, ուրախ և հավասարակշռված մարդիկ: Երեխայի դաստիարակության հարցում մեծ նշանակություն ունեն ծնողների փոխհարաբերությունները միմյանց, երեխաների և ուսուցիչների հետ: Ծնողները երեխայի առաջին կրթողներն են: Նրանք ունեն իրավունքներ և պարտականություններ՝ իրենց երեխաների կյանքի, մտավոր, ֆիզիկական և արժեքային համակարգը զարգանալու համար: Երեխաների դաստիարակությունը ծնողների սահմանադրական պարտականությունն է: Նրանք պարտավոր են՝

Ներարկել հարգանք դպրոցի և ուսուցչի հեղինակության նկատմամբ

Երեխաներին ներարկել սեր ու հարգանք աշխատանքի նկատմամբ

Նախապատրաստել նրանց հանրօգուտ աշխատանքի, ընտելացնել կարգապահությանը Հոգ տանել նրանց առողջության ու ֆիզիկական զարգացման մասին:

Խթանել ուսումը և նպաստել մասնագիտության ընտրությանը:

Խոսելով ընտանեկան դաստիարակության կարևորության մասին Վ. Մուխոմլինսկին նշում է, որ ընտանիքը այն առաջին միջավայրն է, ուր մարդը պիտի սովորի բարիք գործել: Եթե մենք ուզում ենք բարելավել մեր հասարակության կրթական կարիքները, անհրաժեշտ է սովորողների ծնողներին ներգրավել ուսումնական գործընթացի մեջ՝ ուսուցումն առավել ընդհանրական և արդյունավետ դարձնելու նպատակով: Առաջին օրվանից այդ փոխհարաբերությունն ամուր հիմքի վրա պետք է լինի, իրապես հարգելով և վստահելով ուսուցչին՝ ծնողը երեխայի մեջ հարգանք պիտի սերմանի դպրոցի ու կրթության նկատմամբ: Ուսուցիչ-ծնող-երեխա փոխգործակցությունը կարող է արդյունավետ լինել «Եթե նշված անդամները ստանձնեն փոխհամաձայնեցված աշխատանքի պատասխանատվություն: Գործեն միասին, համատեղ պլանավորեն անելիքները և իրականացնեն արդյունքների գնահատում»: Դպրոցի խնդիրն է նաև զարգացնել ծնողների և երեխաների հաղորդակցման կանոնները: Երեխաների կրթության իրականացման գործում մեծ դեր է կատարում ծնող-ուսուցիչ-դպրոց օղակը: Մեր հասարակության արժանի քաղաքացի դաստիարակելու նպատակով պետք է համագործակցեն ծնողները և ուսուցիչները: Այսօրվա սերունդը պետք է քայլի ժամանակին համընթաց, լինի բանիմաց, անկաշկանդ, իմանա ու գիտակցի իր իրավունքներն ու պարտականությունները: Կրթության արդիական մեթոդներն օգնում են, որ երեխան գիտելիքներ ստանա օգտագործելով իր բոլոր ընդունակությունները և վստահություն ձեռք բերի սեփական ուժերի նկատմամբ: Առանց ծնողների օգնության և աջակցության հնարավոր չէ լիարժեք արդյունքի հասնել: Ծնողների հետ շփումը օգնում է ուսուցչին՝ տեղյակ լինել, թե ի՞նչ է կատարվել տանը երեխայի հետ, որ այս կամ այլ կերպ ազդել է նրա հոգեբանության, վարքի և տրամադրության վրա: Դա ուսուցչին թույլ է տալիս հասկանալ ու օգնել երեխային: Ընդ որում, այդ օգնության կարիքը զգում են ոչ միայն երեխաները, այլև ծնողները: Անհրաժեշտ է նրանց գիտակցությանը հասցնել, որ իրենք միայնակ չեն, իրենց կողքին են ուսուցիչները, մյուս ծնողները և ընկերները: Ընտանիքը և դպրոցը դաստիարակության երկու հիմնական հավասարազոր սուբյեկտ են, որոնք ազդում են երեխայի վրա մանկության և պատանեկության տարիներից:

Միայն այս երկու օղակների համագործակցության դեպքում է հնարավոր ձևավորել աշակերտների մեջ բարձր բարոյական որակներ, ապահովել նրանց աշխատանքին նախապատրաստումն ու մասնագիտական կողմնարոշումը: Ծնողներնը պետք է ակտիվ մասնակցեն մանկավարժական գործընթացին: Հետազոտական աշխատանքիս նպատակն է նպաստել, զարգացնել և կատարելագործել ուսուցիչ-ծնող փոխադարձ համագործակցության դրական ազդեցությունը սովորողի կրթության, զարգացման և դաստիարակության որակների բարձրացման վրա, ինչպես նաև ծնողների ուսուցման գործընթացին ներգրավվածության աստիճանի բարձրացմանը:

Ուսուցիչ-ծնող համագործակցության նպատակներն են.

- . Գտնել ընտանիքի մեջ այն հնարավորությունները, որոնք դրական ազդեցություն կունենան սովորողի վրա
- . Բարձրացնել ծնողների մանկավարժական կուլտուրան
- . Ներգրավել ծնողներին ակտիվ մասնակցելու ուսումնադաստիարակչական աշխատանքներին՝

- Ծնողական ժողովներ
- Հեռախոսակապ
- Էլեկտրոնային հաղորդակցություն

Հետազոտական աշխատանքիս խնդիրն է ուսումնասիրել և բացահայտել ուսուցչի և սովորողի ծնողի փոխադարձ համագործակցության ընթացքում առաջացող դժվարությունները, առաջարկել նոր լուծումներ, որովհետև հաճախ են ծնողները ստանձնում միայն դիտորդի դերը: Շատ ձկուն ու հմուտ պետք է լինի մանկավարժը, որպեսզի կարողանա ծնողին դարձնել իր խորհրդատուն, համախոհը և գործընկերը: Ակնհայտ է, որ կրթադաստիարակչական գործընթացի իրականացման գլխավոր մասնակիցները դպրոցն ու ընտանիքն են:

Գլուխ 1 Ծնողական ժողովների դերն ու նշանակությունը

Ծնողների և ուսուցիչների հանդիպումները մեծ դեր են խաղում երեխայի կրթական ճանապարհորդության և ապագա ակադեմիական հաջողությունների ձևավորման գործում: Ծնողները գիտեն իրենց երեխաների սովորությունները, դժվարությունները և հմտությունները, ինչպես ոչ մի ուրիշը: Ուսուցիչները գործում են որպես երեխաների երկրորդ ծնողներ և ամեն օր ժամերով դիտում են նրանց դասարանում: Երբ ուսուցիչներն ու ծնողները զարգացնում են ամուր կամուրջ՝ օգնելու երեխային գերազանցել, դա կարող է հրաշքներ ստեղծել: Ծնող-ուսուցիչ հանդիպումը կատարյալ միջոց է՝ քննարկելու երեխայի առաջադիմությունը, երեխային օգնելու լավագույն ուղիները և պատկերացումներ և մտքեր փոխանակելու երեխայի զարգացման կարևոր իրադարձությունների և ակադեմիական առաջընթացի մասին: Ծնողների և ուսուցիչների հետ, ովքեր կանոնավոր կերպով համագործակցում են իրենց երեխաների կրթական զարգացման գործում, դա երաշխավորում է երիտասարդ մտքերին, որ նրանց հասանելի է հուսալի աջակցություն: Այս հանդիպումներն օգնում են երեխաներին հասկանալ, թե որքան խորն են ծնողները հոգում իրենց մասին և որքանով են նվիրված իրենց բարեկեցությանը: Ի լրումն, եթե ծնողները և նրանց երեխաները տանն անցնում են դժվարությունների միջով, ուսուցիչները կարող են քննարկել խնդիրը ոչ դատողություններով և ավելի մոտեցնել նրանց խորհրդատվության և ուղղորդման միջոցով: Յուրաքանչյուր երկու- երեք ամիսը մեկ անցկացնում ենք ծնող-ուսուցիչ հանդիպումներ: Ուսուցիչները կարող են հեշտությամբ բացահայտել պոտենցիալ խնդիրները ծնող-ուսուցիչ հանդիպումների ժամանակ, նախքան դրանք վերածվելով լուրջ խնդիրների: Նրանք լսում են, թե ինչպես են ծնողները խոսում իրենց երեխաների մասին իրենց տնային միջավայրում և հասկանում են նրանց ամենօրյա սովորություններն ու վարքագծի ձևերը: Ուսուցիչները կարող են հասկանալ իրենց աշակերտների առջև որոշակի խնդիրների աղբյուրը, ներառյալ հոգեկան առողջության հետ կապված պայքարները և ցանկացած վարքագիծ, որը կարող է վնասակար լինել: Նրանք կարող են մանրամասնորեն քննարկել դա ծնողների հետ և նման իրավիճակից դուրս գալու ուղիներ մտածել: Նմանապես, ուսուցիչների հետ հաղորդակցվելը դարձնում

իրենց երեխաների վարքագծի մասին կարող է օգնել ծնողներին հասկանալու, թե ինչու երեխաները կարող են վատ վարվել տանը որոշակի իրավիճակներում և ինչպես կարող են պատշաճ կերպով արձագանքել: Այն օգնում է դրական փոփոխություններ ստեղծել երեխաների կյանքում և բարելավել նրանց հուզական բարեկեցությունը: Երեխայի տաղանդներն ու ուժի ոլորտները կարելի է բացահայտել հանդիպումների միջոցով:

Իմաստուն դաստիարակը փորձում է գտնել աշակերտների ուժեղ կողմերը և նույնը քննարկել նրանց ծնողների հետ ծնող-ուսուցիչ հանդիպումների ժամանակ: Օրինակ, եթե պարզվի, որ աշակերտը պարելու մեծ հմտություն ունի, ուսուցիչը կարող է խնդրել ծնողներին գրանցել իրենց պարի դասի՝ բացահայտելու այս տաղանդը: Եթե երեխան մաթեմատիկայի խնդիրներ լուծող հմուտ մասնագետ է, ապա կարող են մասնակցել մաթեմատիկայի մրցույթներին և կատարելագործել իրենց հմտությունները: Նախադպրոցական կրթություն տրամադրող շատ դպրոցներ, նպատակ ունեն զարգացնել աշակերտի տաղանդներն ու հատուկ հմտությունները հենց մանկությունից և ապահովել ծնողների հետ նման քննարկումներ ներառել հանդիպումների ժամանակ: Երբ ուսուցիչները շփվում են ծնողների հետ և ավելի լավ են ճանաչում յուրաքանչյուր աշակերտի, նրանք կարող են լավ տեղեկացված ընտրություն կատարել, թե ինչ և ինչպես սովորեցնել աշակերտին: Ուսուցիչները կարող են տեղեկատվություն ստանալ ուսուցման ձևի, ակադեմիական դժվարությունների և կատարելագործման հնարավորությունների վերաբերյալ: Մա, անշուշտ, խթանում է ուսանողների ակադեմիական հետաքրքրությունը: Դա հանգեցնում է ավելի լավ գնահատականների և նրանց ուսումնասիրած առարկաների ավելի խորը իմացության: Նմանապես, ծնողները կարող են վերցնել դասավանդման մեթոդներ, որոնք լավ են աշխատում իրենց երեխայի համար դասարանում և կրկնօրինակել դրանք տանը՝ երեխայի ուսումնառությունն ուժեղացնելու համար: Ուսուցիչների և ծնողների միջև հանդիպումները նպաստում են աշակերտներին գերազանցելու:

Ծնող-ուսուցիչ հանդիպումները խրախուսում են ուսանողներին աշխատել իրենց վրա, բարելավել իրենց ակադեմիական առաջադիմությունը և ընդլայնել իրենց հմտությունները: Նրանք զգում են, որ իրենց ուսուցիչներն ու ծնողները ուշադիր հետևում են իրենց և

ձգտում են իրենց լավագույն արդյունքների հասնելու համար՝ արտադասարանական նպատակներով: Երբ ծնողներն ու ուսուցիչները գնահատում են նրանց, քննարկում են նրանց կատարումը, փորձում են լուծել իրենց դժվարությունները և հատուկ ուշադրություն են դարձնում նրանց, նրանք ավելի հավանական են, որ առաջադիմեն թռիչքներով և սահմաններով:

1.1 Համադպրոցական ծնողական ժողովների նպատակները և խնդիրները. Այս ժողովների ժամանակ հրավիրվում են դպրոցի բոլոր սովորողների ծնողները և քննարկվում են այնպիսի հարցեր, որոնք վերաբերվում են բոլորին և ունեն համադպրոցական նշանակություն /հաշվետվություններ, դասգրքերի վարձավճարներ, համազգեստներ և այլն: Այստեղ առավել կարևոր է շեշտը դնել համադպրոցական հարցերի քննարկման, հաշվի առնելով նրանց կարծիքը, կազմակերպել էքսկուրսիաներ, շաբաթօրյակներ, միջանցքի կամ դահլիճի ձևավորում և այլն: Որքան ծնողը շատ ժամանակ անցկացնի դպրոցում, այնքան սովորողը ծնողին անընդհատ դպրոցում տեսնելով՝ իրեն ավելի ոգևորված ու արժևորված կզգա:

1.2 Դասարանական ժողովների նպատակները և խնդիրներ Այս ժողովները կազմակերպվում են դասղեկների կողմից և հիմնականում դասարանում սովորողների առաջադիմությունը քննարկելու և ամփոփելու նպատակով: Անհրաժեշտ է պատրաստել նյութեր ժողովից առաջ, վերանայել սովորողների տվյալները, առաջադրանքները և գնահատականները, նշումներ կատարել այն մասին, թե ինչ կուզենայինք հարցնել ծնողներին իրենց երեխաների մասին՝ ուսմանը աջակցելու համար: Որոշ ուսուցիչներ պահում են աշխատաթերթեր, որտեղ կան ուժեղ կողմեր, կարիքներ և սոցիալական կամ վարքագծային նշումներ՝ նրանց առաջնորդելու ժողովների ընթացքում: Երբ պետք է սկսվի գրույցը, անհրաժեշտ է հիշեցնել ծնողներին, որ այս հանդիպման նպատակն է կիսվել սովորողների առաջադիմության և աճի մասին և ինչպես է նրանց երեխան փոխազդում դպրոցական միջավայրում: Բոլոր ծնողները հպարտանում են իրենց երեխաներով և ցանկանում են լսել իրենց երեխայի ուժեղ կողմերի, ինչպես նաև մարտահրավերների մասին, այնպես որ անպայման քննարկել երկուսն էլ, բայց սկսել

դրական կողմերից: Քննարկել առաջընթացը և աճը: Ծնողներին տեղեկացնել բովանդակության տարբեր ոլորտներում իրենց երեխայի կարողությունների կամ դասարանների մակարդակների մասին՝ օգտագործելով ցուցադրական աշխատանքի օրինակներ կամ թեստավորման արդյունքներ: Որպեսզի ուսուցիչ-ծնող-սովորող փոխադարձ համագործակցությունը ավելի մտերմիկ և ընկերական երանգ ստանա, հկարելի է կազմակերպել համատեղ արշավներ, էքսկուրսիաներ կամ հանրօգուտ աշխատանքներ:

1.3 Թեմատիկ ծնողական ժողովների նպատակները և խնդիրները. Այս ժողովներն անցկացվում են որևէ կոնկրետ թեմայով, որն ունի առաջնահերթ կարևորություն տվյալ պահին: Թեմատիկ ծնողական ժողովի թեման է, հիմնական դպրոցից տեղափոխվել ավագ դպրոց որն անհրաժեշտ է անցկացնել 9-րդ դասարանցիների և ծնողների հետ համատեղ, տվյալ ուսումնական տարվա 2-րդ կիսամյակի սկզբին: Այս ժողովի նպատակներն են.

- 1) Ծնողներին տեղեկացնել ավագ դպրոցում հոսքային ուսուցման և 9-րդ դասարանում նախնական մասնագիտական պատրաստվածության մասին:
- 2) Ծնողներին օգնել հաղորդակցվել իրենց երեխաների հետ՝ նախնական մասնագիտական կողմնորոշման խնդիրների շուրջ:
- 3) Ծնողներին տեղեկացնել և ծանոթացնել 9-րդ դասարանն ավարտելուց հետո իրենց երեխաների ուսումը շարունակելու վերաբերյալ:

1.4 Կազմակերպչական ծնողական ժողովների նպատակն ու խնդիրները. նպատակն է հաշվի առնելով ծնողների կարծիքներն ու տալով նրանց ընտրության հնարավորություն, համատեղ լուծել դասարանում մի շարք կազմակերպչական խնդիրներ: Օրինակ միջոցառումների, էքսկուրսիաների, արշավների, զբոսանքնության գրկում, դասարանական ցերեկույթների կազմակերպում, դասասենյակի, միջանցքի, կամ որևէ վահանակի ձևավորում և այլն: Նմանատիպ ակտիվ աշխատանքներում ծնողների ներգրավվածությունը առավել դրական է ազդում սովորող-ուսուցիչ-ծնող փոխադարձ համագործակցության վրա ու ստեղծում շատ հաճելի և դրական մթնոլորտ:

Համացանցում հանդիպեցի մի գեղեցիկ տեսահոլովակի ուսուցչի կողմից կազմակերպված փոքրիկ միջոցառման՝ մայրիկների տոնին նվիրված: Սովորողները շնորհավորում էին ու իրենց սրտի խոսքն էին հղում մայրիկներին, որը շատ հաճելի անակնկալ էր մայրիկների համար, իսկ երեխաներն ուրախ էին ու շատ գոհ:

Խորհուրդ է տրվում նմանատիպ միջոցառումները կազմակերպել հնարավորինս շատ:

Վերոնշյալից կարող ենք եզրակացնել, որ ծնող-ուսուցիչ հանդիպումների կարևորությունը մի բան է, որը պետք է նկատի ունենան բոլոր մանկավարժներն ու ծնողները: Մենք՝ ուսուցիչներս, հորդորում և խրախուսում ենք բոլոր ծնողներին կանոնավոր կերպով ներկա գտնվել և ակտիվորեն մասնակցել ծնողական ժողովներին: Մա օգնում է մեր ուսուցիչներին և ծնողներին ավելի լավ ճանաչել միմյանց և աշխատել ի շահ աշակերտների:

Ուսուցիչ-ծնող-սովորող-դպրոց փոխադարձ համագործակցության ընթացքում, յուրաքանչյուրն իր հերթին ստանում է <<Օգուտ>>:

1. Սովորողի մոտ բարձրանում է նոր ձեռքբերումների մակարդակը, երբ ծնողն ու ուսուցիչը փոխադարձ համագործակցում են: Սովորողն ավելի դրական է տրամադրվում դպրոցի հանդեպ:

2. Ծնողի մոտ մեծանում է վստահությունը սեփական անձի և ապագայի հանդեպ: Սկսում է ավելի շատ հասկանալ ու ճանաչել իր երեխային : Սկսում է ավելի շատ ուշադրություն հատկացնել երեխայի սոցիալական և մտավոր զարգացման վրա : Ավելի շատ ուշադրություն է դարձնում իր սեփական գիտելիքները թարմացնելու և զարգացնելու վրա, աշխատում է զարգացնել նոր հմտություններ : Սկսում է ավելի վարժ և վստահ տիրապետել իր երեխայի վիճակի մասին տեղեկատվությանը և ժամանակին է լուծում խնդիրը՝ ուսուցչի հետ միասին:

3. Ուսուցչի մոտ բարձրանում է ինքնավստահությունը և հարգանքը իր մասնագիտության նկատմամբ : Ուսուցիչը ունենում է միշտ լավ արդյունքներ: Ուսուցիչը ստանում է սպառիչ տեղեկություն յուրաքանչյուր սովորողի մասին, ըստ այդմ ցուցաբերում է անհատական մոտեցում ինչի արդյունքում էլ ստանում է ցանկալի արդյունք: Օգուտ դպրոցին Ուսուցիչ-ծնող փոխադարձ համագործակցությունը դրական է ազդում նաև դպրոցի վրա : Դպրոցն ստանում է ավելի մեծ աջակցություն ծնողների կողմից հասարակության մեջ բարձրանում է դպրոցի հեղինակությունը տարեկան կտրվածքով բարձրանում է դպրոցի բոլոր ցուցանիշների մակարդակը :

Ուսուցիչը կապեր հաստատելով աշակերտի ընտանիքի հետ՝ լուծում է հետևյալ խնդիրները: 1. Ճանաչել երեխայի ընտանիքը:

2. Ուսումնասիրել երեխայի սոցիալական միջավայրի ազդեցությունը նրա անձի ձևավորման վրա:

3. Օգնել ծնողներին՝ ընտանեկան պայմաններում դաստիարակելու:

4. Ճանաչել ու հասկանալ երեխաների ֆիզիկական և հոգեբանական վիճակները

5. Պաշտպանել նրանց՝ դպրոցական կյանքի բոլոր իրավիճակներում:

Ծնողների և ուսուցիչների իսկական համագործակցությունը միշտ էլ հետևում են

որական արդյունքներ՝ ձևավորում է փոխադարձ վստահություն:

«Լավ ծնողների մոտ մեծանում են լավ երեխաներ». բավականին հաճախ ենք օգտագործում այս արտահայտությունը՝ հաճախ դժվարանալով բացատրել, թե ինչ է նշանակում լինել «լավ ծնող»: Շատերը կարծում են, որ «լավ ծնող» կարելի է դառնալ՝ ուսմասսիրելով մասնագիտական գրականություն կամ տիրապետելով հատուկ մեթոդների: Սակայն միայն գիտելիքները բավարար չեն, անհրաժեշտ է ունենալ ներըմբռնում, երեխային լսել, ապրումակցել, բարենպաստ մթնոլորտ ստեղծել, գիտելիքները գործնականում կիրառել և երեխայի անձնային առանձնահատկություններին հարմարվելու հմտություն ունենալ: Ծնողների հաջող ներգրավվածությունը կարող է սահմանվել որպես ծնողի կամ հիմնական խնամակալի ակտիվ, շարունակական մասնակցությունը իր երեխայի կրթությանը: Ծնողները կարող են իրենց ներգրավվածությունը դրսևորել տանը՝ կարդալով իրենց երեխաների հետ, օգնելով տնային առաջադրանքների հարցում և քննարկելով դպրոցական իրադարձությունները, կամ դպրոցում՝ մասնակցելով միջոցառումներին կամ կամավորական աշխատանքին դասասենյակում: Ներգրավված ծնողներով դպրոցները ներգրավում են այդ ծնողներին, պարբերաբար շփվում նրանց հետ և ընդգրկում նրանց ուսումնական գործընթացում:

Գլուխ 2 Դաստիարակությունը որպես օբյեկտիվ երևույթ, դպրոցի և ընտանիքի դերը երեխայի դաստիարակության գործում

«Մարդու մանկությունից հիմք դրված սկզբունքները նման են մատղաշ ծառի կեղևի փորագրված տառերին, որոնք աճում են, ծավալվում նրա հետ, կազմում նրա անբաժանելի մասը», -ասել է Վ. Հյուգոն

Աճող սերնդի դաստիարակության և սոցիալականացման գործում մեծ ու անփոխարինելի է ընտանիքի դերը: Ընտանիքն իրականացնում է մի շարք կարևոր գործառույթներ՝ վերարտադրողական, տնտեսական, դաստիարակչական, սոցիալականացման, հաղորդակցման, ինչպես նաև ժամանակի կազմակերպման: Ընտանիքը անհատին ձևավորման սոցիալականացնող առաջնային միջավայրն է: Ազգը պահողն ու

շարունակողը, ազգային նկարագիրն ու դիմագիծը սերնդեսերունդ փոխանցողն ընտանիքն է: Հայ ժողովրդի համար ընտանիքը սրբություն է, ավանդույթների, սովորույթների, մշակույթի, դաստիարակության և բազմաթիվ այլ հատկանիշների կրողն ու փոխանցողը: Այն երեխայի կյանքում հասարակական առաջին աստիճանն է և մեծ տեղ ու դեր է զբաղեցնում նրա դաստիարակման, կայացման հարցում: Այստեղ են դրվում երեխայի անձնավորության հիմքերը, և կառուցվում է նրա սոցիալական կերպարը: Առաջին հերթին ընտանիքն է հոգ տանում երեխայի անվտանգության, կարիքների մասին, կրթում ու դաստիարակում նրան, հոգեբանական աջակցություն ցուցաբերում, հարմարավետություն ու ապահովություն տալիս անձի ֆիզիկական ու հոգեբանական զարգացման համար: Ազնվությունը, մարդասիրությունը, բարությունը, կենցաղային խնդիրներին դիմագրավելու կարողությունը ձևավորվում են միայն այն դեպքում, երբ երեխան մանկուց ականատես է եղել անկեղծ ու ջերմ մարդկային հարաբերությունների, ինչը ակնկալվում է ընտանիքում:

Ժամանակակից հասարակության մեջ երեխաները և՛ ընտանիքում, և՛ դպրոցում պիտի ստանան միասնական ու ներդաշնակ դաստիարակություն այդ տեսակետից անփոխարինելի է դպրոց-ընտանիք համագործակցության կազմակերպումը:

Կրթությունն ու դաստիարակությունն երկարատև գործընթաց է, այն սկսվում է ընտանիքում, շարունակվում դպրոցում, այնուհետև ամբողջ կյանքում, այդ իսկ պատճառով անհրաժեշտ է որպեսզի և՛ ուսուցիչները, և՛ ծնողները հաշվի առնեն այդ հանգամանքն՝ երեխայի կրթությանն լիարժեք ընթացք տալու համար: Ընտանիք-դպրոց համագործակցությունն մեծ դեր ու նշանակություն ունի դպրոցականների դաստիարակության կազմակերպման գործընթացում: Միջոցառումների և էքսկուրսիաների հաճախակի կազմակերպումը, կինոթատրոններ, տիկնիկայիններ և պատկերասրահներ ծնողների հետ համատեղ այցելությունն մեծ նշանակություն ունի զարգացած սերունդ ունենալու համար: Դպրոցը, որպես կրթական միջավայր, պետք է բաց և հասանելի լինի ինչպես ծնողների, այնպես էլ հասարակության համար: Կարգապահության լավագույն դպրոցը ընտանիքն է, որի գլխավոր իմաստն ու նպատակը երեխաների դաստիարակությունն է: Իսկ երեխաների դաստիարակության

գլխավոր դպրոցը ծնողների փոխհարաբերություններն ու վերաբերմունքն է միմյանց նկատմամբ: Ուստի, անձնական շատ դժբախտությունների արմատները թաղված են հենց այնտեղ, ուր ծնողները երեխային մանկությունից չեն սովորեցրել ղեկավարել սեփական ցանկությունները, չեն սովորեցրել ճիշտ վերաբերվել <<Կարելի է, չի կարելի, հարկավոր է>> հասկացություններին: Հաճախ ընտանեկան դաստիարակության շատ անհաջողություններ բացատրվում են ծնողների անբավարար մանկավարժական գրագիտության և երեխաների դաստիարակության համար ծնողների անհրաժեշտ փորձի բացակայությամբ: Ուստի, դպրոցի գերխնդիրն է՝ օգնել ծնողներին գտնելու երեխաների դաստիարակության այնչափ կարևոր ուղին: Այսպիսով՝ դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը երկողմանի ու նպատակապահ գործընթաց է, այն ունի ընդհանուր նպատակ և պետք է կազմակերպվի պլանավորված ու համակարգված: Այդ կապի բարելավման նպատակով անհրաժեշտ է հաշվի առնել ծնողների կարիքները և առաջարկությունները, աշակերտների կրթական պահանջմունքները՝ ստեղծելով կրթադաստիարակչական գործընթացի համար արդիական պայմաններ:

<< Մեր երեխաները մեր ծերությունն են: Ճիշտ դաստիարակությունը մեր երջանիկ ծերությունն է, վատ դաստիարակությունը՝ մեր ապագա վիշտը, մեր արտասուքները, դա մեր հանցանքն է մյուս մարդկանց առջև, ամբողջ երկրի առջև>>: Ուրեմն կարողանանք ձևավորել կյանքի լայն իմացություն և տաղանդ, կարողանանք ճիշտ դաստիարակության միջոցով դաստիարակել ու կերտել երկրի, ինչու չէ նաև աշխարհի ապագա պատմությունը: Ա. Ս. Մակարենկո

1.2 Ծնող-ուսուցիչ համագործակցությունը, դպրոցի և ընտանիք համագործակցության ոլորտում առկա խոչընդոտները և այդ խոչընդոտների հաղթահարման ուղիները.

Ուսուցչի և աշակերտների միջև փոխգործակցության արդյունավետությունը կրթական գործունեության գործընթացում մեծապես կախված է ուսուցչի՝ ծնողների հետ համագործակցությունից: Ծնողների հետ շփման գործընթացում է, որ ուսուցիչը գիտակցում է իր դերը երեխայի դաստիարակության գործում: Ծնողների հետ համագործակցությունը թույլ է տալիս ավելի լավ ճանաչել երեխային, նայել նրան

տարբեր տեսանկյուններից և ճանաչել երեխայի ներաշխարհը: Ուսուցիչներն ու ծնողները, որպես դաստիարակության գործընկերներ, պետք է լրացնեն միմյանց, ունենան փոխադարձ հարգանք և վստահելի հարաբերություններ:

Ֆրանսիացի պատմաբան Լամարտինը ասում է. «Մտքի ուսուցիչը դպրոցում է, հոգու ուսուցիչը՝ ընտանիքի ծոցում», ուստի ամենալավ, սոցիալական կրթությունը դպրոց-ընտանիք կրթությունն է:

Յուրաքանչյուր ընտանիք տարբերվում է մյուսներից իր կառուցվածքով, խնդիրներով, ավանդույթներով, սովորություններով, հետաքրքրություններով, արժեքներով, բարքերով, կրթության տարբեր հնարավորություններով:

Ուսուցիչների և ծնողների միջև փոխգործակցության ակտիվ ձևերը կարող են լինել փորձի փոխանակման կոնֆերանսները, հարցուպատասխանի երեկոները, բանավեճերը, հանդիպումները ուսուցիչների, վարչակազմի, մասնագետների / բժիշկների, հոգեբանների, սոցիալական աշխատողների հետ և այլն: Ուսուցիչը նպատակաուղղված աշխատանք է տանում երեխաների և նրանց ծնողների միջև փոխհարաբերությունների ձևավորման ուղղությամբ, ստեղծում է իրավիճակներ ծնողների նկատմամբ, երեխաների հարգալից վերաբերմունքը դաստիարակելու համար: Ապացուցված է, որ կրթությունը ոչ միայն մարդու զարգացման, այլև ազգային գոյատևման, ինքնության ու մարդկային առաջընթացի գրավականն է: Այն անձի ձևավորման հիմնաքարն է և իր հետևից տանում է հասարակության զարգացումը, ուստի պետք է մաքսիմալ ծրագրավորված ու նպատակային մոտենալ երեխայի դաստիարակության կարևոր գործի հետ կապված յուրաքանչյուր մանրուքի: Մենք գիտենք, որ մի բան, որը խանգարում է ծնողներին ներգրավվելուց, դա նրանց անհարմարությունն է դպրոցների հետ: Եվ այդ անհանգստությունը հաճախ բխում է նրանից, որ ծնողները չգիտեն, թե ինչպես ներգրավվել: Ծնողների ներգրավվածության հանձնառություն ունեցող դպրոցները ակտիվ դեր են խաղում՝ օգնելով ծնողներին սովորել ներգրավվելու տարբեր եղանակներ: Ծնողների ներգրավվածության հետազոտության վերջին վերանայումը ցույց տվեց, որ ծնող-երեխա ընթերցանության գործունեությունը զգալի բարելավում է երեխաների լեզվի և ընթերցանության հմտությունները նախադպրոցականից մինչև ավագ դպրոց (Շելդոն և

Էփշտեյն, 2005 թ.): Մեկ այլ ուսումնասիրություն ցույց է տալիս ուժեղ դրական ազդեցություն աշակերտի առաջադիմության վրա, երբ ծնողներն սովորողների հետ աշխատում են տնային առաջադրանքների վրա: Շատ դպրոցներ օգտագործում են սեմինարներ և այլ դպրոցական ծրագրեր՝ օգնելու ծնողներին իմանալ, թե ինչ է կատարվում դասարաններում: Օրինակ, Կլարա Է. Վեստրոպի դպրոցը Քլիվլենդում, անցկացնում էր ամենամսյա ընտանեկան ընթերցանության երեկոներ: Ծնողները գնում են տարրական դպրոց և կարդում իրենց երեխաների հետ, ինչպես նաև ուսուցիչների հետ խոսում են կարդալու մասին: «Շաբաթական աշխատանքային թղթապանակ» տուն ուղարկելը դրական քայլ է, սակայն ծնողներին հատուկ տեղեկատվություն տրամադրելն այն մասին, թե ինչ փնտրել սովորողի աշխատանքում, մեկ քայլ առաջ է գնում կարևորը հաղորդելու հարցում: Եռակողմ հարաբերություններ հաստատել ուսուցիչների, ծնողների և նրանց երեխաների միջև՝ տնային աշխատանքներին ստեղծագործական մոտեցման միջոցով: Ծնողներին և երեխաներին խրախուսելը, կանոնավոր կերպով խոսել դպրոցական աշխատանքների մասին, մտքեր փոխանակել, արձագանքներ հավաքել, հարցազրույցներ անել կամ այլ կերպ խրախուսել աշակերտի և ընտանիքի անդամների միջև փոխգործակցությունը: Պահել առաջադրանքները կապված իրական կյանքի իրավիճակների հետ և «ծնողներին և ուսուցիչներին հնարավորություն տալ հաճախակի շփվել երեխաների աշխատանքի, առաջընթացի և խնդիրների մասին»:

Որոշ ուսումնասիրություններ ցույց են տալիս, որ միջնակարգ դպրոցի տնային առաջադրանքները, որոնք պահանջում են ծնող-աշակերտ փոխազդեցություն, կանխատեսում են ընթերցանության առաջադիմության ավելի բարձր մակարդակներ: Շատ ուսուցիչներ նշում են, որ իրենք անպատրաստ են ծնողներին արդյունավետ ներգրավելու համար: Որպես այս խոչընդոտները վերացնելու միջոց, Սակրամենտո, Կալիֆորնիա, շրջանի ուսուցիչները վերապատրաստվել են 1998 թվականից՝ մասնակցելու իրենց սովորողների տներ կազմակերպված այցելություններին: Առաջին այցը կենտրոնանում է վստահության հաստատման վրա, մինչդեռ հետագա ճամփորդությունները ուսուցիչներին և ծնողներին հնարավորություն են տալիս քննարկելու ուղիներ, որոնցով ծնողները կարող են աջակցել սովորողներին դպրոցում

սովորած նյութով: Ծրագրում ընդգրկված դպրոցները տեսել են կարգապահական խնդիրների կրճատում և հաճախումների մակարդակի բարձրացում, ինչպես նաև սկսել են ձեռքբերումներ տեսնել:

1.3 Ուսուցիչ-ծնող համագործակցության պայմանները

Դպրոցի հիմնական պայմանն է ապահովել աշակերտի լայն և համապարփակ զարգացումը՝ հաշվի առնելով ինչպես կրթական (դասավանդման), այնպես էլ պաշտպանական կողմերը: Աշակերտների, ուսուցիչների և ծնողների միջև երկխոսությունն իսկապես չափազանց կարևոր է և պետք է համակարգված կերպով շարունակվի աշակերտի կրթության ողջ ընթացքում: Առանց ուսուցիչների և ծնողների համագործակցության, դպրոցի արդյունավետ բարելավումը հնարավոր չէ իրականացնել: Ի վերջո, դպրոցի և տան միջև հաղորդակցությունն անհրաժեշտ է երեխայի լավագույն շահերը որոշելու համար: Դպրոց-տուն համագործակցությունը և այս ոլորտում գիտելիքների ու տեղեկացվածության բարձրացումը էականորեն կարևոր է կրթական հետազոտությունների հետագա վերլուծության համար: Կրթության արդյունքների վրա դրականորեն ազդում է ուսուցիչ-ծնող շփումը և ծնողների մասնակցությունը: Բացի այդ, ուսուցիչ-ծնող շփումը դրական է ազդում ուսուցիչ-ծնող համագործակցության վրա: Այս հետազոտության արդյունքները նպաստում են ուսուցման մեջ ծնողների կարևորության բացահայտման արդյունքները ուսուցիչների հետ համագործակցության միջոցով: Բանալի բառերն են՝ հաղորդակցություն, համագործակցություն, ծնող-ուսուցիչ համագործակցություն, մասնակցություն, ուսուցում:

1.4 Ծնող-ուսուցիչ փոխհարաբերության միջոցներ

1. **Ստեղծել կայք-էջ** (Ցանկալի է ուսուցիչների, դասվարների օգնությամբ ստեղծել աշակերտների բլոգներ, որոնք հասանելի կլինեն ծնողների համար: Եթե դպրոցը միջոցներ չունի կայք էջ ստեղծելու, ապա կարող են ուսուցիչները սոցիալական էջերում,

օր.՝ Facebook-ում, ստեղծել էջ: Դպրոցի էջում տեղակայված նյութը կլինի այն նյութերի նման, ինչը կտեղակայվի կայք էջում)

2. Ծնողին ուղարկել նամակ կամ E-mail (նամակ՝ էլեկտրոնային տեսքով), (Կան ծնողներ, ովքեր հնարավորություն չունեն հաճախ այցելելու դպրոց: Եթե ծնողը դպրոց չի կարող գնալ, ուսուցիչը պետք է նամակ գրի նրան, որը ծնողին իր երեխայի մասին կհաղորդի անհատական տեղեկություն):

3. Զրուցել հեռախոսով (Եթե ծնողը չի կարող գնալ ուսուցչի մոտ, պարտավոր է կապ պահպանել գոնե հեռախոսով):

4. Հանդիպել ծնողներին (հանդիպումները պետք է վերաբերվեն տարբեր թեմաներին և պետք է անցկացվի երկխոսության ձևով):

5. Ուղարկել հաղորդագրություն (անպայման է, տարբեր հաղորդակցման միջոցներով տեղեկացնենք ծնողներին, թե որոնք են իրենց երեխաների անհրաժեշտությունները)

6. Օգտագործել սոցիալական կայքեր (ցանկալի է, որ ծնողների հետ հանդիպման ժամանակ կամ սոցիալական ցանցում քննարկվեն տարբեր որոշումներ):

7. Հիմնադրել ծնողական ակումբներ՝ լսել ծնողներին (ծնողական ակումբը կհավաքվի հաստատված ժամկետներով, կարծիքներ կփոխանակվեն դպրոցի մասին, եղած հիմնախնդիրների մասին, կմշակվեն հետաքրքիր նախագծեր, կանցկացվեն միջոցառումներ: Հնարավոր է ակումբներ հրավիրեն հոգեբաններին, հանդիպեն փորձագետներին՝ խորհրդատվություն ստանալու նպատակով և այլն):

Եզրակացություն

Ելնելով բոլոր վերլուծություններից՝ կարելի է գալ այն եզրակացության, որ ուսուցիչն ու ծնողը ամուր դաշնակիցներ են: Միայն նրանց արդյունավետ համագործակցության դեպքում կարելի է ստանալ դրական արդյունքներ: Այն արդի պահանջ է: Երեխայի ուսումնադաստիարակչական գործունեության ճանապարհին ուսուցիչը և ծնողը պետք է ոչ թե համընթաց կքայլեն երեխայի հետ, այլ մի քանի քայլ առաջ՝ կանխատեսելու հնարավոր խոչընդոտները և օգնելու երեխային հեշտությամբ հաղթահարել դրանք: Ուսուցչի և ծնողի համագործակցությամբ նրանք դառնում են ուսուցման գործընթացի և արդյունքների համար պատասխանատվության կրողներ, իսկ ուսումն անձնակետրոն է: Համագործակցության արդյունքում բարձրանանում է դպրոցի վարկանիշը, հեղինակությունը, հարգանք է ստեղծվում ուսուցչի և ուսման նկատմամբ: Համագործակցության արդյունքում ձևավորվում է համակողմանիորեն զարգացած, հայրենասիրության, մարդասիրության ոգով դաստիարակված, մասնագիտական պատշաճ պատրաստվածություն ունեցող սերունդ: Ծնող-ուսուցիչ համագործակցությունը կօգնի խարխլված ընտանիքների կայունացմանը: Ի վերջո ընտանիքների բարոյահոգեբանական մթնոլորտի առողջացմամբ կլուծվի համայնքի զարգացման խնդիրներից մեկը:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Յու.Ա. Ամիրջանյան, Ա.Ս. Սահակյան <<Մանկավարժություն>>, <<Մանկավարժ>> 2005թ
2. Ն.Ի.Բոլդիրև <<Դասուղեկ>>, Երևան 1974թ
3. Մ.Մելքումյան <<Մակարենկոն ընտանեական դաստիարակության մասին>> Երևան, 1985թ
4. Մախչանյան Հ. <<Համագործակցային մանկավարժություն>>, Երևան 1981թ
5. <<Ուսուցում և դաստիարակություն>> <<Տաթև գիտակրթական համալիր>> հանդես, Ջանգակ 2012թ
6. Ռուզաննա Մուրադյան <<Դասուղեկ>> մեթոդական ձեռնարկ, Երևան 2007
7. ԿԱԻ <<Դաստիարակչական աշխատանքը դպրոցում>>, Երևան 2012
8. Խոջոյան Լ., Ընտանիք-դպրոց-համագործակցություն, «Նախաշավիղ» գիտամեթոդական հանդես, 1.2017
9. (Գործընկերության դպրոցների ազգային ցանց, 2005 թ.):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

